

กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว

เรียนรู้ชุมชน คนบ้านทุ่งยาว .....เพาะพันธุ์ต้นกล้าแห่งการเติบโต

“บ้านเราพึ่งตนเอง เรามีแหล่งน้ำ มีป่า มีทรัพยากร ทั้งดิน น้ำ ป่า เราต้องคุยให้เด็ก ๆ ฟัง ที่ดินที่ป่า อยู่ตรงไหน ได้มาอย่างไร เรามีน้ำ มีการทำนา พอมีนาก็มีข้าวกิน นอกจากนั้นยังมีอาหารในบ้าน อาหารในนา และอาหาร จากป่า ในน้ำก็มีปลา มีที่อยู่อาศัย อยากพูดให้เด็ก ๆ เห็นภาพของชุมชน”

เสียงบอกเล่าจากแม่ภาตี¹ ที่อยากจะให้ ลูกหลานกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวได้ซึมซับวิถีชีวิต ความเป็นชุมชนและป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว ที่มีความ เป็นมาอย่างยาวนานให้ลูกหลานคนทุ่งยาวได้สืบทอด และช่วยกันดูแลรักษาสืบต่อไป จากแนวคิดนี้เอง แม่ภาตี แกนนำกลุ่มสตรีของบ้านทุ่งยาวและได้รับ เลือกเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนวัดทุ่ง ยาว จึงพยายามผลักดันให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ชุมชนของ ตนเองผ่านทางโรงเรียน โดยเด็กนักเรียนจะได้ออกมา ช่วยงานในชุมชน เช่น งานศพ หรือการเลี้ยงผีฝ่าย ใน ป่าน้ำจืดของ หมู่บ้าน เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับชุมชน และชุมชนกับโรงเรียน ที่สำคัญคือเด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ชุมชนของตนเองให้มากขึ้น นอกจากงานประเพณีทางวัฒนธรรมความเชื่อที่เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ แล้ว ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวซึ่งอยู่กับโรงเรียนวัดทุ่งยาว หรืออาจจะกล่าวได้ว่าโรงเรียนก็อยู่ในเขตป่าของชุมชน การเรียนรู้เรื่องป่าจึงเกิดขึ้นและผูกพันกับเด็ก ๆ ตั้งแต่เล็ก ๆ อีกความพยายามหนึ่งของแม่ภาตี และ คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากโรงเรียน คือ การจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่นเรียนรู้ชุมชนและป่าชุมชน จึงเกิดขึ้น ทำให้เด็ก ๆ บ้านทุ่งยาวได้เรียนรู้ทำความเข้าใจกับบ้านของตัวเอง จากจุดเริ่มต้นนี้จึงขยายมาเป็นการรวมกลุ่มของเยาวชนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชนกันต่อในช่วง เสาร์-อาทิตย์ จากการชักชวนของแม่ภาตี และป้าวี² สองแกนนำสตรีของบ้านทุ่งยาวที่ต่างร่วมกันทำงานเรื่อง การจัดการทรัพยากรร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวมาอย่างยาวนาน จึงมากด้วยประสบการณ์ และความรู้ที่อยากจะทำถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นต่อไป

กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวในวันนี้สมาชิกแต่ละคนจึงได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ใหญ่ในชุมชนมา อย่างสม่ำเสมอ ได้รู้จักและเรียนรู้ชุมชนของตนเองเพื่อสืบทอดต่อจากผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าด้วยการบูรณา กฐานสร้างการเรียนรู้ของคนรุ่นก่อน

1 นางภาตี วรรณศักดิ์ ที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว และกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว

2 นางสาวระวีวรรณ กันไชยศักดิ์ คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว และพี่เลี้ยงกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว

ก่อร่างสร้างชุมชนบ้านทุ่งยาว...สู่การรักษาป่าชุมชน

เส้นทางลัดเลาะผ่านภูเขาและป่าน้อยใหญ่ เรียบผ่านท้องทุ่งนาที่ทอดตัวยาวไปตามแนวถนนเข้าสู่บ้านทุ่งยาว หมู่ 7 ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตัวหมู่บ้านนั้นอยู่ติดกับแนวป่าซึ่งเต็มไปด้วยพรรณไม้ไม่น้อยใหญ่นานาชนิด ที่ชุมชนได้ช่วยกันดูแลรักษาไว้ตั้งแต่ครั้งก่อร่างสร้างชุมชน คนบ้านทุ่งยาวเป็นชาวไทยยอง หนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่พบมากในจังหวัดลำพูน มีภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แตกต่าง

จากภาษาเมืองเหนือ คือจะมีเสียงที่ทุ้มต่ำกว่า ได้เริ่มอพยพมาจากหมู่บ้านเดิมที่อยู่ทางทิศตะวันตกของ หมู่บ้านในปัจจุบันเนื่องจากพื้นที่เดิมเกิดภัยแล้ง ราวปีพ.ศ. 2458 ต่อมาจึงได้มีการขุดเหมืองสร้างฝาย ในปีพ.ศ. 2466 เพื่อทดน้ำจากลำน้ำแม่สารเข้าสู่ที่นาของชาวบ้านช่วงของการขุดเหมืองได้ผ่านป่าที่มีต้นไม้ใหญ่ ขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น ไม้สัก ไม้แดง ไม้ตะเคียน และมีน้ำซับไหลออกมาตลอดทั้งปี ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ป่าน้ำจ้ำ” เป็นบริเวณป่าต้นน้ำ และ

บทเรียนการขาดแคลนน้ำในอดีตที่ต้องอพยพย้ายมาอยู่ในที่ปัจจุบันนั้น ทำให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของน้ำ จึงได้เริ่มอนุรักษ์ป่าไม้ โดยประกาศให้พื้นที่ป่าบริเวณนี้ประมาณ 60 ไร่ ให้เป็นเขตป่าน้ำจ้ำ ห้ามจับจองพื้นที่แลห้ามตัดไม้ทุกชนิด และเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายพื้นที่การอนุรักษ์ป่าของชุมชนบ้านทุ่งยาวเป็น 2,500 ไร่ ในปัจจุบัน จากความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าที่ชุมชนช่วยกันดูแลรักษาตัวเองทำให้มีทั้งชาวบ้านต่างพื้นที่และในพื้นที่ ต่างเคยเข้ามาบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเปลี่ยนเป็นที่ทำกิน แต่ความเข้มแข็งของชุมชนที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันก็สามารถผ่านพ้นปัญหาต่างๆ เหล่านี้มาได้ กระทั่งปีพ.ศ. 2530 กรมป่าไม้ได้เข้ามาดำเนินการที่จะประกาศให้พื้นที่ป่าของชุมชนบ้านทุ่งยาว เป็นเขตนวนอุทยานแห่งชาติ ชุมชนจึงแสดงพลังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านอีกครั้ง ด้วยแนวคิดที่ว่าชุมชนสามารถดูแลรักษาป่าได้เอง และชุมชนก็ได้ทำสืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งก่อร่างสร้างหมู่บ้าน เป็นแนวทางที่ผู้นำชุมชนและชาวบ้านทุกคนจะช่วยกันดูแลรักษาป่า ความสํานักหวังแทนเพื่อดูแลรักษาป่าของชุมชน ทำให้ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวเป็นต้นแบบของการดูแลรักษาป่าโดยชุมชนให้กับเครือข่ายป่าชุมชนในภาคเหนือและเครือข่ายป่าชุมชนในภาคอื่นๆ เมื่อครั้งเกิดกระแสตื่นตัวเรื่องป่าชุมชน สมัชชาป่าชุมชนภาคเหนือก็ได้มาประชุมกันครั้งแรก ณ ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวแห่งนี้

ด้วยเรื่องราวความเป็นมากว่าจะเป็นป่าชุมชนในวันนี้ที่ชุมชนได้ช่วยกันดูแลรักษาป่ามาเกือบ 100 ปี หลายช่วงอายุคนแล้วนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียาวชนคนรุ่นใหม่มาสืบสานต่อไป “บ้านเราก็มีป่าเมื่อก่อนคุณตา ก็เป็นแกนนำในการดูแลรักษาป่า ได้เล่าเรื่องการรักษาป่ามาได้ก็ปีแล้ว ทำอย่างไรกันบ้าง จนมีป่ามาถึงปัจจุบันนี้ จึงได้ซึมซับตั้งแต่นั้นมา” น้องกอล์ฟ หนึ่งในสมาชิกกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวได้บอกเล่าถึงที่มาที่อยากมาร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว ด้วยคุณตาของน้องกอล์ฟ ซึ่งเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านทุ่งยาว และตามธรรมเนียมปฏิบัติผู้ใหญ่บ้านก็จะเป็นแกนนำในการดูแลรักษาป่าชุมชนแห่งนี้ด้วย การถ่ายทอดตามธรรมชาติจึงเกิดขึ้นจากรุ่นสู่รุ่น แต่หากขาดการรวมพลังของเยาวชนการจะสร้างคนรุ่นใหม่ที่จะมาสานต่องานก็จะขาดช่วงไปเช่นกัน ทั้งแม่ภาคี บ้าวี และแกนนำในชุมชนจึงอยากสร้างพื้นที่ให้เยาวชนบ้านทุ่งยาวได้รวมตัวกัน กลุ่มเป้าหมายจึงเป็นกลุ่มหนุ่มสาวคนรุ่นใหม่ในชุมชนที่จะมาช่วยงานผู้ใหญ่ได้ แต่สถานการณ์ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ต้องลองผิดลองถูกกันกว่าจะเป็นกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวได้ในวันนี้

ย้อนวันวานหนุ่มสาว ชายของที่บ้านทุ่งยาว

ลูกหลานของหมู่บ้านได้เริ่มรวมกลุ่มกันช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ในนาม “กลุ่มหนุ่มสาวบ้านทุ่งยาว” ในปี พ.ศ. 2505 “ตั้งแต่แม่ยังเป็นสาว” เสี่ยงจากแม่ภาคี (อดีตสมาชิกกลุ่มหนุ่มสาวยุคบุกเบิก) ในช่วงนั้นบทบาทของกลุ่มหนุ่มสาว คือ ช่วยเหลืองานต่างๆ ของชุมชน โดยเฉพาะงานพัฒนาก่อสร้างหมู่บ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของการตั้งถิ่นฐานชุมชนบ้านทุ่งยาว นอกจากนี้ยังเป็นกำลังสำคัญในการลงแขกทำนาของชุมชน ทั้งการดำนา ปลูกข้าว จนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยวข้าวเข้ายุ้งฉาง

เมื่อเวลาผ่านไปผ่านความเจริญต่างๆ ก็เริ่มเดินทางมาเยือนตามการพัฒนาของประเทศ ระบบการศึกษา การพัฒนาทางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือได้มาตั้งฐานการผลิตในพื้นที่จังหวัดลำพูน ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนบ้านทุ่งยาวไปเพียง 10 กิโลเมตร คนวัยหนุ่มสาวจึงมุ่งหน้าเข้าไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเป็นจำนวนมาก ภาพของกลุ่มหนุ่มสาวที่เคยช่วยเหลืองานต่างๆ ในชุมชนจึงลดน้อยลงไป

ป้าวี แกนนำกลุ่มหนุ่มสาวในขณะนั้น จึงได้ร่วมปรึกษากับทางแม่ภาคี ถึงประเด็นปัญหาของกลุ่มหนุ่มสาวที่ออกไปทำงานนอกชุมชนไม่ได้อยู่ทำงานที่บ้านเหมือนอดีตที่ผ่านมา ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ต่อไป การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนการดูแลรักษาป่าของคนรุ่นต่อไปก็จะลดลงไปเรื่อยๆ จึงเปลี่ยนเป้าหมายการทำงานจากกลุ่มคนหนุ่มสาว สู่กลุ่มเยาวชนในชุมชน เพราะชุมชนแห่งนี้มีเรื่องราวมากมายทั้งประเพณีวัฒนธรรม และป่าชุมชนจึงต้องมีคนมาเรียนรู้เพื่อสืบทอดต่อไป การเริ่มทำงานกับเยาวชนจึงเริ่มขึ้นเมื่อกว่า 15 ปีที่ผ่านมา แต่เนื่องจากเยาวชนในรุ่นนี้ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนหนังสือในโรงเรียนถึงขั้นมัธยมศึกษา และไปเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป ไม่ได้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วออกมาทำงานเหมือนคนรุ่นแม่ภาคี และป้าวีแล้ว ช่องว่างระหว่างเยาวชนกับชุมชนในการที่จะได้มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันจึงมีมากขึ้น “เยาวชนสมัยเมื่อก่อนจบป.4 ออกมาก็เป็นกลุ่มหนุ่มสาว แต่ก็เปลี่ยนแปลงมาเรียนป.5 ป.6 จนถึงมัธยมศึกษา โอกาสที่เด็กๆ จะมาร่วมกิจกรรมกับชุมชนก็ลดลง จะต้องเรียนหนังสือ เราก็จะได้เด็กๆ มาช่วยงานช่วงมีงานบุญ หรืองานศพในหมู่บ้านเท่านั้น กลุ่มหนุ่มสาวจึงเปลี่ยนไปอยู่ในโฮงเฮียน เราจึงต้องปรับตามเอาสิ่งเหล่านี้เข้าไปอยู่ในโฮงเฮียนด้วย” แม่ภาคี กล่าว เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการนำเรื่องป่าชุมชน วิถีชีวิตชุมชนของคนบ้านทุ่งยาวจึงถูกผลักดันเข้าสู่รั้วโรงเรียนวัดทุ่งยาวในเวลาต่อมา

ปรับกลยุทธ์ เรียนรู้ชุมชนจากในห้องเรียน

แม่ภาคี พร้อมด้วยแกนนำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องเร่งดำเนินการด้วยการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นของชุมชนบ้านทุ่งยาวเข้าสู่รั้วโรงเรียนวัดบ้านทุ่งยาว “คนในชุมชนต้องเข้าไปช่วยโฮงเฮียนกำหนดว่าจะต้องสอนเรื่องประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ เรื่องผี การจัดการป่า ถ้าเราไม่ทำอย่างนี้ วันนี้ก็คงไม่มีสิ่งเหล่านี้แล้ว เพราะครูก็จะสอนไปตามปกติที่มีข้อมูลตามหนังสือ ตามตำรา แต่การที่เราเข้าไปช่วยคุณครูในโรงเรียนให้เอาไปสอนนักเรียนนั้นเป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่จริงอยู่ในชุมชน ผ่านการยึดถือปฏิบัติของคนในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น” ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539 ซึ่งแม่ภาคีได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการโรงเรียนวัดทุ่งยาว จึงได้พูดคุยกับทางตรงเรียนและคณะกรรมการท่านอื่น ให้โรงเรียนพาเด็กๆ มาเรียนรู้กับชุมชน ผลจากการพูดคุยในวันนั้นทำให้โรงเรียนเริ่มพาเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มาช่วยงานในชุมชน เช่น งานศพ หรือการเข้าร่วมประเพณีเลี้ยงผีฝ่ายในป่าน้ำจ๋า ต่อมาเมื่อโรงเรียนได้เริ่มเห็นความสำคัญของการให้เด็กๆ ได้เข้ามาเรียนรู้ชุมชนจึงได้เริ่มจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กๆ ในชุมชนได้เรียนรู้ชุมชนกันมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเริ่มแรกนั้นคนในท้องถิ่นเป็นคนสอนให้กับเด็กๆ ในโรงเรียน พอคุณครูที่โรงเรียนเริ่มมีความเข้าใจมากขึ้นเรื่อยๆ คุณครูในโรงเรียนก็จะเป็นคนเริ่มจัดการเรียนการสอนเอง ถ้าเป็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้อง

ทำรายงานก็จะออกมาสัมภาษณ์กับคนในชุมชน ในระยะเวลาต่อมาจึงได้มีการพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น บ้านทุ่งยาว โดยความร่วมมือจากทั้งโรงเรียนวัดทุ่งยาวและชุมชนบ้านทุ่งยาว ซึ่งแม่ภาคี ได้ร่วมเป็น คณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตรด้วย “หลักสูตรนี้จะสอนตั้งแต่ละอ่อนน้อย (เด็กเล็ก) ปลูกฝังกันตั้งแต่ชั้น อนุบาลเลยว่รับได้ขนาดไหน ค่อยๆ ผูกทีละน้อย พอมาถึงเรื่องข้อมูลก็จะเป็นละอ่อนใหญ่ (เด็กโต) หน่อย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป สอนทุกชั้นเลย เพราะละอ่อน(เด็กๆ) ในบ้านทุ่งยาวจะต้องได้เรียนรู้เรื่องราว ของหมู่บ้านตนเอง ” เด็กๆ บ้านทุ่งยาวจึงได้เรียนรู้และช่วยงานชุมชนของตนเองด้วยเสียงยืนยันจากน้องอิว ถึงผลสำเร็จของหลักสูตรท้องถิ่นบ้านทุ่งยาว “ตอนแรกไม่กล้าไปช่วยงานศพ แต่พอที่โฮงเฮียนให้ไปช่วยงาน ในชุมชนทั้งงานบุญ งานศพต่างๆ ก็ไปกันทั้งห้อง ตอนนี่ไม่มีเงินไม่มีอายแล้ว ถ้ารู้ว่าในชุมชนมีงานศพ พอ ถึงวันหำงดา(พิธีกรรมในวันสุดท้ายของงานศพก่อนฌาปนกิจศพ) ก็ต่างรีบขออนุญาตคุณครูออกมาช่วยงาน ยกขันข้าว ขันน้ำกัน” ช่องว่างระหว่างเยาวชนและชุมชนที่เคยมีจึงมลายหายไปด้วยการปรับกลยุทธ์เรียนรู้ ชุมชนจากในห้องเรียน ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบ้านทุ่งยาวสำหรับนักเรียน ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และกำลังขยายผลสู่โรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

เรียนรู้นอกห้องเรียน กับกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว

เมื่อสามารถเริ่มจัดการเรียนการสอน หลักสูตรท้องถิ่นบ้านทุ่งยาว โดยนำองค์ความรู้ ในท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียนวัดทุ่งยาวได้แล้ว ความ พยายามที่จะสร้างกลุ่มเยาวชนที่มาสานต่องาน จากผู้ใหญ่จึงเริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้น เมื่อตรง เรียนได้ช่วยปูพื้นฐานให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ชุมชน เมืองต้นกันไปแล้ว นอกห้องเรียนแม่ภาคีและ บ้าวี จึงชักชวนเด็กๆ ที่สนใจออกมารวมกลุ่ม ทำกิจกรรมนอกห้องเรียนร่วมกับเยาวชนใน ชุมชนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนวัดทุ่งยาว

แล้ว ในนาม"กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว" ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นช่วงที่กลุ่มผู้ใหญ่ในชุมชนและคณะกรรมการ ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวได้เริ่มรณรงค์ผลักดันเรื่องพรบ. ป่าชุมชนร่วมกับสมัชชาป่าชุมชนภาคเหนือ มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่ายป่าชุมชนร่วมกัน เยาวชนบ้านทุ่งยาวจึงได้มีโอกาสไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับเครือข่ายป่าชุมชน จังหวัดลำพูน ผ่านการเข้าค่ายสัญจรเรียนรู้การจัดการป่าชุมชนลุ่มน้ำลี่ ที่อำเภอทุ่งหี ซ่าง จังหวัดลำพูน กิจกรรมส่วนใหญ่ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเกี่ยวกับการ ช่วยงานคณะกรรมการป่าชุมชนและ กลุ่มแม่บ้านทุ่งยาวเป็นหลัก ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน ข้อมูลทรัพยากรอาหารจากป่าร่วมกับกลุ่ม แม่บ้านทุ่งยาว การทำโมเดลแผนที่ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว และ ช่วยงานชุมชนในโอกาสต่างๆ สมาชิกกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวรุ่นแรกนั้นขณะนั้นก็เติบโตมีครอบครัวและ ออกไปทำงานนอกชุมชนกันเกือบหมดแล้ว ยกเว้นพ่อหลวงวิน ลูกชายของแม่ภาคี ที่ได้คลุกคลีช่วยงาน ชุมชนจนปัจจุบันได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านทุ่งยาวและประธานเครือข่ายป่าชุมชน จังหวัดลำพูน ผลผลิตจาก กลุ่มเยาวชนรุ่นแรกได้ผลิดอกออกไปและเป็นแนวร่วมในการสนับสนุนการทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนบ้าน ทุ่งยาวในปัจจุบัน

บัณฑิตน้อย จากโรงเรียนชาวนา

ช่วงปีพ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2548 กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวยังคงเน้นสนับสนุนช่วยเหลืองานคณะกรรมการป่าชุมชนและกลุ่มแม่บ้านบ้านทุ่งยาวเป็นหลัก ซึ่งในช่วงนี้ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวได้เป็นศูนย์เรียนรู้ป่าชุมชนแห่งหนึ่งของภาคเหนือ ทำให้มีเครือข่ายป่าชุมชนจากพื้นที่ต่างๆ เข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก บทบาทของกลุ่มเยาวชนจึงมีหน้าที่ช่วยต้อนรับคณะที่มาศึกษาดูงาน ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยไปในตัว ซึ่งนอกจากได้เรียนรู้เรื่องป่าชุมชนในห้องเรียนมาแล้ว ยังได้เพิ่มความรู้อันและประสบการณ์จากนอกห้องเรียนอีกด้วย ตลอดจนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเป็นประจำทุกปี เช่น สืบชะตาป่า การเลี้ยงผีเหมืองฝาย การเลี้ยงผีเสื้อบ้าน และการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น

ต่อมาในปีพ.ศ. 2549 ชุมชนได้รับงบประมาณจากสสส. ทำการศึกษาข้อมูลเศรษฐกิจชุมชน เป็นรุ่นของน้องอิม น้องไหม ที่เข้ามาช่วยผู้ใหญ่ในชุมชนเก็บข้อมูล “เราให้เด็กๆ เป็นคนช่วยเก็บข้อมูล เพราะผู้ใหญ่เขียนไม่เร็ว เด็กๆ ช่วยจดช่วยเขียนได้ดีกว่า” เสียงบอกเล่าจากป้าวี หลังจากสรุปผลข้อมูลแล้วทำให้เห็นรายรับ-รายจ่ายของคนในชุมชน ตลอดจนหนี้สินที่มีเพิ่มมากขึ้น จึงได้ร่วมกันจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ และส่งเสริมการออมของคนในชุมชน อีกประเด็นปัญหาหนึ่งที่พบจากการเก็บข้อมูล คือ คนที่ประกอบอาชีพทำนาลดลง ไม่มีคนรุ่นหนุ่มสาวช่วยทำนา จากประเด็นปัญหานี้ทำให้แม่ภาคีป้าวี และแกนนำกลุ่มเยาวชนได้พูดคุยกัน จึงอยากให้มีการเรียนรู้เรื่องการทำให้กับกลุ่มเยาวชน

ปีพ.ศ. 2550 กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวจึงได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสสส. โรงเรียนชาวนาจึงได้ถือกำเนิดขึ้นบนผืนนาของป้าเบิ่ง ซึ่งคอยช่วยเหลือเป็นฝ่ายสนับสนุนการทำงานของกลุ่มเยาวชนมาตลอด โดยเฉพาะในเรื่องของเสบียงอาหาร กลุ่มเยาวชนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ จนกระทั่งคุณครูโรงเรียนวัดทุ่งยาวเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ทำนาจากโรงเรียนชาวนา จึงได้นำเข้าไปบรรจุเป็นเนื้อหาในหลักสูตรท้องถิ่นบ้านทุ่งยาว โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนของโรงเรียนจะได้เรียนรู้ขั้นตอนการทำนาตั้งแต่เริ่มต้นดำนา จนกระทั่งเก็บเกี่ยวข้าว จึงรับรองได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนของโรงเรียนวัดทุ่งยาวได้เป็นบัณฑิตน้อยของโรงเรียนชาวนา แม้จะไม่มีใบประกาศนียบัตรแต่มีผลผลิตของข้าวที่ได้พร้อมรอยยิ้มในความภาคภูมิใจเป็นหลักฐานยืนยันได้เป็นอย่างดี “หลังจากมีโรงเรียนชาวนา เด็กที่เรียนจบแล้วไปทำงานนิตยฯ วันเสาร์-อาทิตย์ก็เห็นเขามาช่วยครอบครัวทำนากัน จากที่เหมือนก่อนไม่ค่อยมี พ่อแม่ก็เบาแรงไม่ต้องจ้างแรงงานเพิ่ม” ป้าวีกล่าว

กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวในช่วงที่ผ่านมาจึงเป็นการรวมตัวของเด็กๆ ที่สนใจต่อเนื่องจากการได้เรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อมาต่อยอดเรียนรู้กันต่อนอกห้องเรียนร่วมกิจกรรมกับผู้ใหญ่ในชุมชน โดยมีแม่ภาคีและป้าวี เป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลและจัดกิจกรรมมาทำร่วมกัน ในช่วงปีพ.ศ. 2551-2552 ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวมีความหลากหลายของพันธุ์พืชเป็นจำนวนมากเพราะมีทั้งป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง พี่น้อยซึ่งเป็นคนในชุมชนและทำงานกับทางสำนักงานเศรษฐกิจชีวภาพ (BEDO) จึงได้มาชักชวนน้องๆ ในกลุ่มศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว โดยเฉพาะสมุนไพรต่างๆ และได้นำความรู้ดังกล่าวมาขยายผลสู่การทำแปลงปลูกสมุนไพรในโรงเรียน การอบรมแปรรูปสมุนไพร การอบรมมัคคุเทศก์น้อย

นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวยังได้ร่วมกิจกรรมสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และสำรวจแนวเขตป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว “เราอยากให้เด็ก ๆ รู้ว่าเขตป่าชุมชนของเราอยู่ตรงไหน เมื่อโตขึ้นเขาจะารู้และบอกต่อให้กับรุ่นน้องได้” ป้าวีกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการพาเด็ก ๆ ทำกิจกรรมสำรวจแนวเขตป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว

การทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวจึงทำแบบตามกำลังของพี่เลี้ยงในชุมชน คือ แม่ภาคีและป้าวี เป็นหลัก โดยมีกระบวนการทำงานที่อาจเรียกได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์สร้างคนหวังผลระยะยาว การเพาะพันธุ์จากเมล็ดที่หว่านไปรดด้วยกิจกรรมในโรงเรียน แล้วคัดสรรต้นกล้าจากกิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นต้นกล้าที่พร้อมจะเติบโต ผ่านการดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เล็ก ต้นกล้าจึงจะเติบโตอย่างแข็งแรง แม้ยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามาหนุนเสริมกระบวนการทำงานของกลุ่มเยาวชนมากนัก แต่หากเรียกรวมพลกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวก็นับได้กว่า 27 คน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งพวกเขาได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง แต่อาจจะยังขาดกิจกรรมที่พวกเขาเองจะเป็นคนริเริ่มทำด้วยตัวเอง กระทั่งช่วงเดือนกันยายน 2553 ที่ผ่านมา ป้าวีและแกนนำเยาวชน คือ น้องพลอย และน้องไข ได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับเครือข่ายต้นกล้าในป่าใหญ่ ทำให้ได้แลกเปลี่ยนการทำงานกับเพื่อนเครือข่าย หลังจากได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนกับเยาวชนกลุ่มอื่น น้องพลอยจึงอยากกลับมาพัฒนาภูมิปัญญาของตัวเองบ้าง จึงได้กลับมาประชุมกับเพื่อนๆ น้อง ๆ ในกลุ่มและบอกเล่าเรื่องราวที่ได้ไปเรียนรู้มาทำให้เด็ก ๆ ในกลุ่มมีกิจกรรมที่เริ่มต้นทำกันเองคือ

ประชุมประจำเดือน โดยใช้ลานใต้ถุนบ้านแม่ภาคีเป็นสถานที่รวมพลเพื่อพูดคุยกันในกลุ่มให้มากขึ้น และจากการได้เข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตร “ป่าชุมชนกับโลกร้อน” ในช่วงเดือนมกราคม 2554 ที่ผ่านมาทำให้กลุ่มเยาวชนได้มีบทบาทหลักในการเก็บข้อมูล สรุปข้อมูล และนำเสนอให้กับชุมชน สร้างความภาคภูมิใจให้กับเด็ก ๆ ว่าตนเองก็สามารถช่วยผู้ใหญ่ทำงานได้เช่นกัน อีกทั้งยังขยายผลเป็นผู้ช่วยป้าวีในการขยายความรู้เรื่องการสำรวจป่าประเมินคาร์บอนให้กับเครือข่ายป่าชุมชนระดับตำบล

สิ่งที่เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคี กล้าแสดงออก รู้จักวางแผนการทำงาน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนเครือข่ายอื่น ซึ่งอนาคตเด็ก ๆ สะท้อนว่า อยากเป็นปราชญ์เยาวชน อยากเป็นแกนนำเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวที่เข้มแข็งและถ่ายทอดเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้

ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจของพี่เลี้ยงรุ่นใหญ่อย่างแม่ภาคีและป้าวี ที่มีจุดมุ่งหมายต้องการให้กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวได้เรียนรู้สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และการดูแลรักษาป่าชุมชน ผ่านกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติกันมาจนนำไปสู่การนำเรื่องราวของชุมชนและป่าชุมชนเข้าสู่รั้วโรงเรียน เป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่เด็ก ๆ บ้านทุ่งยาวจะได้เรียนรู้ตำราเรียนที่มีอยู่จริงในชุมชน เมื่อเด็ก ๆ สนใจเรื่องของชุมชนการชวนเด็ก ๆ ออกมาทำกิจกรรมกันต่อนอกห้องเรียนในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ จึงเป็นกุศโลบายของพี่เลี้ยงรุ่นใหญ่ที่จะให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้กันต่อกับชุมชนอย่างใกล้ชิด ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนหนุนเสริมจากหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเติมและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะช่วยให้ต้นกล้าเหล่านี้เจริญเติบโตงอกงามได้ต่อไป สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นต่อไปได้อย่างยั่งยืน

ปัจจัยความสำเร็จ

- การสนับสนุนผลกัตันจากผู้ใหญ่ใจดีที่คอยเป็นที่เลี้ยงให้กับกลุ่มเยาวชนอย่างต่อเนื่องยาวนานในพื้นที่ รวมทั้งโรงเรียนก็ให้การสนับสนุน
- การปลูกฝังเพาะบ่มเยาวชนตั้งแต่เด็กจากทั้งในครอบครัว และในโรงเรียน เพื่อให้ได้เรียนรู้ชุมชนและป่าชุมชน
- วิถีชีวิตที่ผูกพันกับทรัพยากร ทั้งดิน น้ำ ป่า ทั้งผู้ใหญ่ในชุมชนและเด็กเยาวชนที่ได้กินได้ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในป่า จึงเห็นความสำคัญและคุณค่าในการช่วยกัน ดูแลรักษา สืบทอดที่มีมาตั้งแต่ครั้งก่อร่างสร้างชุมชน

ต้นกล้าแห่งการเติบโต.....เยาวชนบ้านทุ่งยาว

น้องกอล์ฟ นายอมรเทพ หมุดสัก อายุ 17 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน

น้องกอล์ฟ หลานชายของคุณตาทอน หมุดสัก อดีตผู้ใหญ่บ้านทุ่งยาว ได้สัมผัสและรับรู้เรื่องราวของป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวมาตั้งแต่เด็ก ๆ จึงทำให้น้องกอล์ฟอยากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนไว้ “บ้านเราก็มีป่า เมื่อก่อนคุณตา ก็เป็นแกนนำในการดูแลรักษาป่า ได้เล่าเรื่องการรักษาป่ามาได้ก็ปีแล้ว ทำอย่างไรกันบ้าง จนมีป่ามาถึงปัจจุบันนี้ จึงได้ซึมซับตั้งแต่นั้นมา” และเมื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดทุ่งยาว น้องกอล์ฟก็ได้เรียนรู้เรื่องของชุมชนและป่าชุมชนมาก

ยิ่งขึ้น ทำให้น้องกอล์ฟรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติมากยิ่งขึ้น เมื่อเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาในตรงเรียนประจำจังหวัด น้องกอล์ฟได้เข้าร่วมชุมนุมโลกสีเขียว ซึ่งทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตั้งแต่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงปัจจุบันที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 น้องกอล์ฟเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว จากการชักชวนของพ่อหลวงวิน เนื่องจากมีกิจกรรมสำรวจสมุนไพรรักษา “ผู้ใหญ่บ้านก็มาบอกมาชวน เราก็อยากไปเห็นป่าบ้านเราเหมือนกัน เพราะยังไม่เคยขึ้นไปไกล ๆ ขนาดนั้น ตอนที่ไปนั้นเจอคนขึ้นไปขโมยสมุนไพรรักษา ก็ช่วยผู้ใหญ่เข้าจับ จับได้มาคนหนึ่ง ทางผู้ใหญ่ก็ให้เสียค่าปรับไป ทำให้เห็นว่ายังมีคนเห็นแก่ตัวแบบนี้”

การเข้าร่วมกิจกรรมที่ผ่านมาทำให้น้องกอล์ฟได้พัฒนาตนเองและแนวคิด “ ได้กระบวนการการทำงานหลายอย่าง ได้เปลี่ยนความคิดตัวเอง ปรับตัวเองให้อยู่กับคนอื่น อยู่กับเพื่อน อยู่กับธรรมชาติ” และจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายเติมฝัน พลังเยาวชนต้นกล้าในป่าใหญ่ เมื่อเดือนตุลาคม 2554 ที่ผ่านมาทำน้องกอล์ฟได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับเพื่อนกลุ่มอื่น และได้กำลังใจที่จะกลับมาพัฒนาชุมชนบ้านทุ่งยาวต่อ “อยากจะรวมกลุ่มเยาวชนให้ได้ เป็นกลุ่มที่แน่น ทำให้เยาวชนในหมู่บ้านเห็นว่าตนเองทำได้ โดยมีผู้ใหญ่บ้าน บ้าวี แม่ภาคีเป็นที่ปรึกษา จะได้มีที่ยึดเหนี่ยว”

น้องพลอย นางสาวภััสสร เลสัก อายุ 19 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขา
สารสนเทศคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เชียงใหม่

น้องพลอยเติบโตมาพร้อมๆ กับการได้สัมผัสการดูแลรักษาป่าของคนรุ่นพ่อแม่ที่มักจะพาน้องพลอย

ไปร่วมกิจกรรมด้วยตั้งแต่เด็ก การซึมซับและความผูกพันจึงเติบโต
และเพิ่มขึ้นตามช่วงวัยไปด้วย “ตั้งแต่ที่จำความได้ ชีวิตในวัยเด็กที่
เติบโตมาพร้อมกับพื้นที่ป่า พ่อแม่ได้พาให้ผูกพันกับป่า มีชีวิตที่ผูกพัน
กับสิ่งที่มีต่อ มียอดของตอที่มีสีเขียว และสิ่งที่พบเห็นภายในดวงตา
ป่าที่มีแต่สีเขียวข่มที่มองดูก็ครั้งก็คราวก็ยังจับใจชวนให้เรารู้สึก
ผ่อนคลายไปกับภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้ามาโดยตลอด ซึ่งได้
กลายเป็นความผูกพันที่เกิดขึ้นมาภายในจิตสำนึกรักและห่วงแหน
อยากที่จะอนุรักษ์ให้สิ่งเหล่านี้ยังคงอยู่ฝังลึกอยู่ในจิตสำนึก ที่พ่อแม่

ได้สร้างมันขึ้นมาให้กับลูกของท่านโดยที่ท่านอาจจะตั้งใจ หรือบังเอิญก็ตาม” ประกอบการที่โรงเรียนบ้านทุ่ง
ยาวได้ให้การสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น การเลี้ยงผีเหมืองฝายซึ่งน้องพลอยได้มา
เข้าร่วมตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อโตขึ้นเรียนชั้นมัธยมศึกษาจึงเข้ามาช่วยงานของกลุ่มเยาวชน
บ้านทุ่งยาว และเป็นแกนนำกลุ่มเยาวชน

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้น้องพลอยรู้จักของดีในชุมชน การเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของ
ชุมชนผ่านการเข้าร่วมปฏิบัติการจริง มีเพื่อนเยอะขึ้นรู้ว่าไม่ได้ทำงานคนเดียวแต่มีแนวร่วมทั้งในชุมชนและ
นอกชุมชน “รักษาผืนป่าแห่งนี้ ซึ่งก็คือ ป่าน้ำจ๋า แห่งหมู่บ้านทุ่งยาว ซึ่งอาจดูเป็นภาระที่หนัก เมื่อคิดที่จะ
รักษาด้วยตนเองเพียงผู้เดียว ซึ่งคงเป็นไปได้ยาก แต่เมื่อเราทุกคนช่วยกันด้วยพลังของคนในชุมชนที่
บรรพบุรุษทุกท่านได้กระทำและดำเนินการอนุรักษ์ผืนป่าแห่งนี้มาตั้งแต่ในอดีต ไม่ว่าจะป็นวิธีการอนุรักษ์
และการตั้งกฎเกณฑ์ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่กระทบกระเทือนส่งผลร้าย
หรือทำลายป่าน้ำจ๋าแห่งนี้ ถูกบอกกล่าวเล่าขานต่อๆ กันมาโดยผู้เฒ่าผู้แก่ และผู้นำชุมชนที่ผ่านอดีตและ
เรื่องราวการดำเนินชีวิตร่วมกับผืนป่าน้ำจ๋าเป็นเวลายาวนาน โดยสิ่งต่างๆ ได้ซึมซับในจิตสำนึกของเยาวชน
รุ่นใหม่ในหมู่บ้านทุ่งยาว ก่อให้เกิดกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาป่าน้ำจ๋าแห่งนี้ โดยหน้าที่
ของเยาวชน คือดำเนินการรวมกลุ่มเด็กและเยาวชนทำงานร่วมกับคนในชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่าน้ำจ๋า”

แม้ขณะนี้น้องพลอยจะต้องออกไปศึกษาต่อนอกพื้นที่ แต่ก็ยังคงติดตามการทำงานของชุมชน
และกลับมาช่วยงานในช่วงเสาร์-อาทิตย์ และส่งต่อภาระหน้าที่แก่นาสู่รุ่นน้องรุ่นต่อไป

พี่วี หรือป้าวี นางสาวระวีวรรณ กันไชยศักดิ์ อายุ 56 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) อาชีพเกษตรกรและปักผ้า พี่วี หรือป้าวีของเด็กๆ กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว เป็นพี่เลี้ยงกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาวมาตั้งแต่เริ่มแรกหลังจากบทบาทของกลุ่มหนุ่มสาวลดลงด้วยส่วนใหญ่เปลี่ยนวิถีชีวิตออกไปทำงานนอกชุมชนมากขึ้น

หากย้อนกลับไปเมื่อกว่า 37 ปีที่แล้ว พี่วีก็คือ เยาวชนคนหนึ่ง ของบ้านทุ่งยาวและได้เข้าร่วมเป็นแกนนำในนามของกลุ่มหนุ่มสาวบ้านทุ่งยาว ร่วมกับผู้ใหญ่ในการปกป้องผืนป่าน้ำจืดของคนทุ่งยาวจากการเข้ามาบุกรุกพื้นที่ของชาวบ้านต่างอำเภอ “ปีพ.ศ. 2517 ชาวบ้านป่าเห็กว่า

300 คนจะมาจับจองที่ดินทำกินในป่าน้ำจืด พวกผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งก็ไปชุมนุมร้องเรียนที่ศาลากลางจังหวัดลำพูน ส่วนพวกเรากันหนุ่มสาวก็อยู่ เฝ้าพื้นที่ เอาป้ายไปติดตามต้นไม้ แล้วก็เอาสายสิญจน์ไปพันรอบต้นไม้ในป่าไว้ สุดท้ายผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูนจึงได้ตัดสินใจให้ชาวบ้านทุ่งยาวได้รักษาป่าต่อไป และให้ชาวบ้านป่าเห็พยอมออกจากป่าน้ำจืดไป” และอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งพี่วีได้เข้าไปมีส่วนร่วมปกป้องป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวอีกครั้งเมื่อปี พ.ศ. 2530 ได้รวมพลังของกลุ่มหนุ่มสาวในหมู่บ้านไปชุมนุมคัดค้านการประกาศให้พื้นที่ป่าชุมชนของบ้านทุ่งยาวเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พลังของชุมชนที่ร่วมกันดูแลจัดการป่ามาด้วยชุมชนเองตั้งแต่ก่อสร้างสร้างหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถรักษาสีเขียวในการจัดการป่าโดยชุมชนไว้ได้อีกครั้ง 30 กว่าปีที่ผ่านมาพี่วีจึงได้ช่วยงานชุมชนอย่างต่อเนื่องด้วยความมุ่งมั่นจริงจัง ด้วยว่าป่าชุมชนแห่งนี้เป็นที่พึ่งอาศัยให้อีกทั้งวิถีชีวิตของพี่วีก็มีความผูกพันกับป่า “เราได้อยู่ได้กิน อยู่กับป่า กินกับป่า มันผูกพัน สมัยเมื่อก่อนพอเรียนจบป. 4 ก็ได้ไปเลี้ยงผีผาย สืบชะตาป่า เห็นป่ามาตลอด พอโตมาก็โตมาพร้อมป่า”

จากการมาช่วยงานชุมชนอย่างต่อเนื่อง แม่ภาคี จึงชักชวนพี่วีมาช่วยงาน พร้อมกับการถ่ายทอดแนวคิดและฝึกฝนพี่วีไปพร้อมๆ กัน ปัจจุบันพี่วี จึงเป็นประธานกลุ่มสตรีบ้านทุ่งยาวต่อจากแม่ภาคี และยังทำหน้าที่ทั้งผู้ประสานงานและเหรียญชัยของเครือข่ายป่าชุมชน จังหวัดลำพูน มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541 “แรกๆ ไม่ได้รับการยอมรับจากเครือข่ายป่า เพราะเขาไม่รู้จักเรา ไม่รู้ว่าเราเป็นอย่างไร แต่ป่าก็ช่วยรับรองว่าเราจะทำงานนี้ได้ ก็ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่นี้มา 10 กว่าปีแล้ว” นอกจากนี้พี่วียังได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการคัดสรรชุมชนรางวัลลูกโลกสีเขียวพื้นที่ภาคเหนืออีกด้วย การสะสมประสบการณ์ที่ผ่านมาจึงต้องมีผู้สืบทอดรุ่นต่อไป “อย่างไรก็ต้องสืบทอด ถ่ายทอดต่อให้เยาวชน” ยุทธศาสตร์การทำงานจึงเป็นการย้ายกลุ่มหนุ่มสาวในชุมชนเข้าสู่กลุ่มหนุ่มสาวรุ่นเยาว์ในโรงเรียน และพี่วีจะชักชวนมาทำกิจกรรมกันต่อในช่วงวันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์ ตามความสมัครใจของเด็กๆ ที่สนใจอยากเข้าร่วมกิจกรรมทำมาเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง จึงมั่นใจได้ว่าเยาวชนบ้านทุ่งยาวจะได้เรียนรู้ชุมชนของตนเอง และหากให้เล่าเรียงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นก็เริ่มจะเห็นผลกับรุ่นพี่เยาวชนที่ตอนนี้กลายเป็นผู้ใหญ่ด้วยอายุเริ่มมีเลขสามมาหน้าแล้ว หลายคนกลับมาอยู่ชุมชน มาช่วยงานชุมชน ความภาคภูมิใจในการทำงานในวันนี้จึงเป็นการได้เห็นเยาวชนที่เติบโตแล้วกลับมาสานต่องานในชุมชนสืบทอดต่อจากตนและแม่ภาคีได้ต่อไป “พ่อหลวงวิน³ เป็นเยาวชนรุ่นแรกที่เราพาไปเข้าค่ายเรียนรู้กับเครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดลำพูน ซึ่งวันนี้พ่อหลวงวินก็กลับมาช่วยงานในชุมชน เป็นพ่อหลวงรุ่นใหม่ และสนับสนุนงานเยาวชนของเรา”

³ นายทรัพย์อนันต์ วรรณศักดิ์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านทุ่งยาว และที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว

เรื่องเล่าจากต้นกล้าแห่งป่าน้ำจ๋า

ป่าน้ำจ๋า...ป่าที่ไม่เป็นแค่ป่า

อมรเทพ หมุดสัก (กอล์ฟ)

แสงแดดสีทองส่องลงมาพาดผ่านสิ่งต่างๆ พลันให้ทุกสิ่งบนโลกถูกฉาบด้วยแสงสีทอง ผมตื่นขึ้นมา มองหน้าเพื่อนผมอีกคนหนึ่งที่กำลังหลับอยู่ ผมจึงปลุกให้เขาตื่นขึ้น พร้อมลุกจากเตียงไปทำธุระกิจส่วนตัว ยามนี้เป็นหน้าหนาว แต่ที่บ้านทุ่งยาววันนี้หนาวกำลังดี เหมาะสำหรับการจะทำกิจกรรมแบบที่ใช้แรง

“เฮ้ย ยังไม่ตื่นอีก เตียวก็ไปเดินป่าสายหอก มั่นร้อนนะ” ผมกลับเข้าไปเรียกเพื่อผมอีกครั้ง มันไม่ยอมตื่นแฮะ ในขณะที่เพื่อนคนอื่นๆ ตื่นกันหมดแล้ว

เราทำโครงการเรื่องสภาพภูมิประเทศของป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว แนนอนละครับเราจะต้องไปเดินสำรวจป่ากัน เราได้ติดต่อพี่ทิพย์ให้มาเป็นคนนำทางในครั้งนี้ ก่อนจะเดินป่านั้นผมซึ่งเป็นเด็กในหมู่บ้านนี้ก็ได้ออกข้อมูลเบื้องต้นให้เพื่อนฟังว่า ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางทิศเหนือติดต่อกับหมู่ที่ 11 บ้านดอนแก้ว ทิศใต้ติดต่อกับบ้านป่าตึงงาม ตำบลป่าสัก ทิศตะวันออกติดต่อกับหมู่ที่ 2 บ้านจำขี้มด และอำเภอแม่ทา และทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านป่าบ่วย หมู่ที่ 10 รวมแล้วมีเนื้อที่ประมาณ 2,500 ไร่ ซึ่งรวมถึงบริเวณหมู่บ้านและทุ่งนาด้วย เป็นป่าเบญจพรรณและป่าผลัดใบ

เมื่อเราพร้อมกันแล้ว เราก็ก้าวไปหาพี่ทิพย์ที่ศูนย์การเรียนรู้ทำขวัญแดง ก่อนขึ้นดอยสำรวจป่านั้น ก็ต้องไปไหว้เจ้าที่เจ้าป่า เจ้าเขา ตามความเชื่อของชาวบ้าน สภาพป่านั้นค่อนข้างแล้งเนื่องจากป่าผลัดใบเมื่อเข้าสู่หน้าหนาวเหล่าต้นไม้ที่น้อยใหญ่ก็จะพากันผลัดใบแก่ของตัวเองให้ร่วงหล่นลงสู่พื้นดิน เพื่อลดการคายน้ำซึ่งจำเป็นทำให้ขาดน้ำตายได้ ถ้าต้นไม้ในป่าสภาพแบบนี้ไม่มีการผลัดใบ เราเดินอยู่ตามต้นเขาก็จะพบรอยไฟไหม้เป็นแนวทางยาว เพื่อนคนหนึ่งจึงตะโกนถามพี่ทิพย์ว่า “พี่ทิพย์ครับ ทำไมป่าถึงโดนเผาละครับ” พี่ทิพย์จึงบอกว่า “เพราะชาวบ้านเผาเองแหละ แต่ไม่ใช่การเผาเพื่อทำลายป่านะ เป็นการชิงเผาป่าเพื่อลดปริมาณใบไม้แห้งที่อาจจะเปื้อนเพลิงให้กับไฟ ซึ่งการเผานี้เราก็จะมีการควบคุมไฟ จึงไม่ลามเป็นวงกว้างและประโยชน์อีกอย่างก็คือ ไฟปริมาณน้อยๆ แบบนี้ ทำให้เปลือกเมล็ดพันธุ์ของพืชชนิดต่างๆ ในป่าทั้งไม้สัก ไม้แดง ไม้เหียง ผักหวาน แตกออกแล้วเมล็ดพันธุ์ข้างในก็จะหลุดออกมารอคอยน้ำฝนในฤดูฝนปีหน้า”

เป้าหมายในการสำรวจป่าชุมชนแห่งนี้คือ เดินขึ้นไปผาจ้อ แล้วลงไปป่าน้ำจ๋า ระยะทางไม่ไกลนัก แต่ความยากลำบากในการเดินทางนั้นถือว่าโหดโหด ต้องเดินขึ้นดอยลงดอยไปหลายลูก จนในที่สุดเราก็มาพักที่ป่าตึงเปียง ป่าตึงเปียงหมายถึง บริเวณป่าบนดอยที่มีต้นตึงเยอะมากและพื้นที่ป่าแถบนั้นจะเป็นที่ราบ (เปียง เป็นภาษาพื้นเมืองแปลว่า เรียบ) ต้นตึงนี้ผมรู้ว่าใบของเขานั้นชาวบ้านจะเอาไปทำเป็นหลังคาบ้าน และยังเอาไปห่ออาหารได้ เช่น เมื่อชาวบ้านเข้ามาหาของป่าก็จะไปเด็ดเอาใบตึงมาห่อเก็บไว้แทนใบตอง เราจึงเรียกใบตึงว่าใบตองตึง พุดถึงของป่าพี่ทิพย์เล่าว่า การหาของป่าจะหาเป็นฤดูกาลไป เช่น เห็ดหล่ม เห็ดขมิ้น เห็ดปูใจ ก็จะออกในฤดูฝน พอเข้ายามแล้งหรือช่วงเดือนธันวาคม-เดือนเมษายน ก็จะมีไข่มดแดง แต่ในฤดูหนาวนี้ของป่าจะหายากหน่อย ส่วนมากจะเหลือลูกไม้ต่างๆ เช่น มะกอก กระบก เป็นต้น

จากนั้นเราก็เดินทางต่อระหว่างทางเราจะเจอพืชชนิดหนึ่ง ลักษณะคล้ายต้นมะขามขนาดเล็ก แต่ลำต้นจะไม่ตั้งตรง ขึ้นอยู่ตามโขดหินหรือบริเวณที่มีหินเยอะ มีเยอะแยะตามทางที่เราเดิน พี่ทิพย์บอกว่ามันคือต้นมะขามป้อมดิน เป็นสมุนไพรช่วยรักษาโรคเบาหวาน เป็นสมุนไพรต้องห้าม ถ้ามีใครมาขุดทั้งรากทั้งต้นออกไปจะต้องโทษตามกฎหมายระเบียบป่าชุมชนของหมู่บ้าน สมุนไพรทุกชนิดในป่าก็เช่นกัน ห้ามขุดเอาทั้งต้นออกไป แต่สามารถเอาส่วนที่ใช้ทำยาออกไปได้ เช่น รากจืด ก็จะตัดเอาครึ่งบางส่วนมาพอดัมกินน้ำได้สักหม้อ

ยิ่งเข้าใกล้ผาจ้อ ปากก็ค่อนข้างทึบเล็กน้อย แสงแดดเริ่มจะสอดส่องผ่านไปไม่แทบไม่ได้ อากาศก็เย็นและชื้น เราก็มักจะพบกล้วยไม้เยอะขึ้น ทั้งตามพื้นดิน โขดหินขนาดใหญ่ ตามต้นไม้ใหญ่ ดูสวยงามไม่แพ้ดอกกุหลาบตามพื้นราบเลย ดอกไม้ป่าทั้งหลาย ในที่สุดก็ถึงผาจ้อเป็นโขดหินผาขนาดใหญ่ ตั้งตระหง่านอยู่ตรงหน้า “เราต้องไต่ขึ้นไปข้างบนนะ” พี่พิศบอก ทุกคนมีสีหน้าเหนื่อยอ่อนเล็กน้อย เพราะกว่าจะเดินมาถึงที่นี่ก็ใช้เวลาเหมือนกัน ทางที่ไต่ขึ้นไปข้างบนนั้นค่อนข้างชัน เราทุกคนจึงต้องระวังเล็กน้อย ความสูงของมันประมาณ 5 เมตรได้ เมื่อขึ้นมาถึงยอดผาจ้อแล้ว ทุกคนก็หายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง ลมเย็นเข้าปะทะตัวบวกกับทัศนียภาพรอบๆ ตัวดูสวยงามยิ่งนัก มองลงไปเห็นหมู่บ้านทุ่งยาวตั้งอยู่เบื้องล่าง ไกลออกไปเป็นตัวเมืองลำพูน แต่เราไม่สามารถมองเห็นได้เพราะมีหมอกและฝุ่นควันที่หนามาก ในหน้าหนาวเช่นนี้ แต่มันก็คุ้มค่ามากที่ได้มาพบเจอภาพเช่นนี้ เราอยู่บนนั้นเพื่อพักผ่อนร่างกายอยู่นาน ก่อนลงมาเพื่อเดินทางไปยังเป้าหมายสุดท้าย คือ ป่าน้ำจ๋า เป็นบริเวณที่เป็นตาน้ำ เป็นต้นน้ำ ที่มีน้ำหล่อเลี้ยงคนในหมู่บ้าน ตั้งแต่แรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมา มีการขุดลำน้ำเหมืองออกจากบริเวณตาน้ำ ำ เพื่อเอาน้ำไปใช้ทำเกษตรกรรมของคหุหมู่บ้าน ที่ป่าน้ำจ๋าถือเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะตามความเชื่อของชาวบ้านเชื่อว่า บริเวณนี้เป็นที่สถิตย์ของเจ้าพ่ออุปคำ คอยปกป้องรักษาหมู่บ้านแห่งนี้ ที่ตรงนี้ก็จึงมีศาลของเจ้าพ่ออุปคำตั้งอยู่ ไว้ให้ชาวบ้านเคารพบูชา และทุกๆ ปี ในเดือน 9 เดือน ขึ้น 9 ค่ำ จะทำพิธีสืบชะตาป่า มีการเซ่นไหว้เจ้าพ่ออุปคำด้วยหัวหมู เป็นต้น บริเวณนี้จะอุดมสมบูรณ์กว่าพื้นที่ป่าส่วนอื่น เพราะเป็นตาน้ำมีไม้ขนาด 1 คนโอบขึ้นไปอยู่บริเวณนี้

จากอดีตสู่ปัจจุบันการรักษาป่าแห่งนี้ของชาวบ้านเพื่อไว้เป็นแหล่งอาหารของชุมชน และเพื่อลูกหลานได้สืบทอดแนวทางและปลูกฝังจิตสำนึกให้ลูกหลานรักและหวงแหนป่าจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ แนนอนว่าหากวันใดวันหนึ่งใครคนมาสืบทอดเจตนาธรรมนี้ ปากก็ย่อมไร้ความหมาย สุดท้ายป่าชุมชนที่คนรุ่นหลังรักและหวงแหนก็จะแปรสภาพเป็นโรงงานที่มีแต่ผลกำไรและผลประโยชน์ด้วย เพราะป่าแห่งนี้ห่างจากนิคมอุตสาหกรรมเพียง 8 กิโลเมตรเท่านั้นเอง

เปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยน มันแค่พลิกฝ่ามือ

ภัสสร เลสลัก (พลอย)

แบริ่น แบริ่น แบริ่น...เสียงรถมอเตอร์ไซด์แผดก้องกังวานหนวกหูชาวบ้าน ตามต่อด้วยเสียงตะโกนสรรณเสริญอุยพรจากชาวบ้านที่ได้รับมลพิษจากเสียงนั้น “มันกลัวไม่ได้ตายดีรีใจ” ห่างไปไม่กี่ไกล มีกลุ่มคนกำลังตั้งวงกันอยู่พร้อมส่งเสียงดังเฮ ๆ ลั่นเป็นระยะ ๆ วงพนันนี่เอง ที่ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวจากจนปัญหาหนี้สิน หรือแม่แต่เยาวชน เด็ก หนุ่มสาว ที่พ่อแม่ไม่ใส่ใจเลี้ยงดูขาดความอบอุ่น อายุยังน้อย เรียนไม่จบ ต้องแบกรับปัญหาชีวิตที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น มีสามี มีลูก ก่อนวัยอันควร เหล่านี้สะท้อนให้เห็นปัญหาในสังคมที่พบในชุมชนที่ไม่สามารถแก้ไขได้ และหมู่บ้านของฉันทก็กำลังประสบปัญหานี้เช่นกัน

จากเด็กสาวไร้เดียงสา ใช้ชีวิตแบบปล่อยลมหายใจให้ผ่านพ้นไปแต่ละวัน ไม่เคยคิดจะทำประโยชน์สิ่งใดให้กับสังคมและผู้อื่น เอาแต่ใจตนเอง เอาตนเป็นที่ตั้ง คิดว่าตนเองถูกเสมอ แต่จากการพบเห็นปัญหาเหล่านี้ ได้จุดประกายความคิด ทำให้ฉันทคิดอยากเปลี่ยนชีวิตตนเอง ทำทุกวันนี้ให้มีแต่สิ่งดี เพราะจิตใจ มันรู้สึกหดหู่ เสียใจ เสียตายวันเวลาและสิ่งมีค่าของทุกคนหรือสิ่งที่พวกเรามีอยู่ แต่บางคนกับทำลายมันด้วยความสุขเพียงชั่วคราว ความโลภ ความคิดเท่าไม่ถึงการณ์ หรือไม่ว่าเหตุผลใดก็แล้วแต่ ที่ทำให้ชีวิตของเขาพบเห็นสิ่งร้ายกลายเป็นดี มองชั่วเป็นดี ดังเช่น ดอกบัวที่จมโคลน ไม่สามารถอยู่พ้นเหนือน้ำ มองไม่เห็นสภาพแวดล้อมที่ดี

ด้วยสภาพสังคมเช่นนี้ ทำให้เด็กคนหนึ่งตั้งปณิธานกับตนเองว่า ชีวิตนี้เกิดมาเป็นคนที่ต้องเอาดีให้ได้ พยายามทำทุกวันให้ดีที่สุด หายใจไปแต่ละวันเพื่อสังคม เพื่อผู้อื่นบ้าง สิ่งแรกเริ่มต้นที่ตัวเรา ทำตนให้ดีกว่าก่อน ทำจิตใจให้สงบ คิดแต่สิ่งดี มีกุศล ให้จิตใจสงบและปล่อยวาง ทำทุกวันให้ดีที่สุด และหน้าที่ของฉันทขณะนี้คือ ตั้งใจเรียนหนังสือให้พ่อแม่ภาคภูมิใจ เพราะทุกหยาดเหงื่อที่แลกมากับเงินที่สูญเสียฉันทเรียนมหาวิทยาลัย มันคือแรงผลักดันให้ฉันทมีกำลังใจ ตั้งใจเรียน ไม่เหลวไหล แม้โลกจะเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีจะไปไกลเช่นไร แต่สิ่งที่เราควรยึดถือ คือความตั้งใจ ความอดทน ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีจุดยืนเป็นของตนเอง

แม้ผลของการจัดการชีวิตไม่เป็นไปดังที่คาดหวังนัก แต่เรื่องเรียนก็ไม่ได้ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ปัจจุบันฉันทก็ทำงานเพื่อผู้อื่นด้วย เช่น เป็นกรรมการวิทยาลัย และทำงานเพื่อชุมชน สิ่งเหล่านี้ฉันททำโดยไม่รู้สึกย่อท้อหรือเหน็ดเหนื่อย เพราะใจรักหรือเปล่า ฉันทไม่แน่ใจนัก แต่ทำแล้วรู้สึกดี ทำแล้วรู้สึกว่าตนเองมีค่า สิ่งนี้เหล่านี้ช่วยเป็นแรงผลักดันให้ชีวิตฉันทมาไกล มันเปลี่ยนไปแล้วจริงๆ จากความคิดเล็กๆ แต่มันเปลี่ยนชีวิตฉันทให้มีคุณค่า มีส่วนช่วยเปลี่ยนโลกนี้ได้ ผลักดันให้เด็ก หรือเยาวชนคนอื่น มีความคิดที่จะเปลี่ยน เปลี่ยนชีวิตของตนเองเพื่อผู้อื่น โดยร่วมกันทำกิจกรรมดีๆ เป็นประโยชน์ต่อสังคม

แค่คิดและตั้งใจทำ หรือแค่คิดจะทำ มันก็สำเร็จได้ ถ้ามีความตั้งใจจริงๆ

งานที่ฉันภูมิใจ

ระวีวรรณ กันไชยศักดิ์ (วี)

ฉันเริ่มทำงานชุมชนบ้านทุ่งยาว หมู่ 7 ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ครั้งแรกก็คิดไม่ออกว่าจะเริ่มต้นตรงไหนดีที่ๆ ที่ทางชุมชนบ้านทุ่งยาว ก็มีความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรอยู่ แต่ก็คิดออกว่าจะทำเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหารของชุมชน จึงเริ่มปรึกษากับกลุ่มผู้หญิงก่อน เพราะผู้หญิงเป็นผู้รับผิดชอบครอบครัวในด้านอาหารการกินและความเป็นอยู่ของครอบครัว จึงมีการประชุมกับกลุ่มแม่บ้านปรึกษาหารือการทำงานที่จะเก็บข้อมูลอาหารออกจากป่า เช่น เห็ด ผัก แมลง หนอนไม้ ไช้ผดแดง ปลา กบ เขียด และได้แบ่งกลุ่มแม่บ้านออกเป็น 10 กลุ่มๆ ละ 2 คน รับผิดชอบ 20 ครอบครัว จัดบันทึกรายการอาหารออกจากป่าทุกๆ วันทั้งกินและขาย พอครบ 1 เดือนก็เอาข้อมูลที่จัดบันทึกมาประชุมกลุ่ม เพื่อติดตามงานที่ทำว่าทางกลุ่มได้จัดอะไรไปบ้าง การจดข้อมูลในครั้งนั้นก็จดทุกอย่าง อย่างที่กินได้และขายได้ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ผลไม้ป่า พอครบ 1 ปี ทางกลุ่มทั้ง 10 กลุ่มก็เอาข้อมูลอาหารจากป่าที่ได้ทำการบันทึกไว้ในรอบ 1 ปี มาประชุมสรุป ได้ข้อมูลอาหารจากป่าออกมาเป็นมูลค่า เงิน 989,750 บาท ทั้งกินและขายคิดเป็นเปอร์เซ็นต์กิน 70% ขาย 30% พอสรุปเสร็จก็เอาเข้าประชุมประจำปีของบ้านทุ่งยาว ผลปรากฏว่า พระที่วัดทุ่งยาวและผู้ชายในหมู่บ้านทุ่งยาวไม่เชื่อ การเก็บข้อมูลอาหารจากป่าของทางกลุ่มแม่บ้านทุ่งยาว ก็ยังไม่ยอมถอยสู้อินคำพูดของพระและพวกผู้ชายในชุมชน จนในที่สุดทางเครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือได้ต่อสู้ในเรื่องที่จะขอพรบ. ป่าชุมชน ฉบับประชาชน ให้กับชาวบ้านที่มีป่าชุมชนจากภาครัฐ แต่ยังไม่มีการเป็นรูปธรรม เลยต้องมาใช้ข้อมูลของกลุ่มแม่บ้านทุ่งยาวในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร เข้าไปต่อสู้ แต่ก็ยังไม่ได้พรบ.ป่าชุมชน ฉบับประชาชน และทางชุมชนบ้านทุ่งยาวบางคนที่ไม่เชื่อในข้อมูลอาหารจากป่า ก็หันกลับมายอมรับ การทำงานของผู้หญิงมากขึ้น เราเลยต้องทำต่อในเรื่องข้อมูลอาหารจากป่าว่ามี ชนิดใดบ้างที่กินได้และชนิดใดบ้างที่กินไม่ได้ เช่น เห็ดที่กินได้มี 23 ชนิด ผัก 22 ชนิด ผลไม้ป่า 10 กว่าชนิด ข้อมูลเรื่องอาหารจากป่าทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลที่ทั้งทางชุมชนบ้านทุ่งยาว ภาครัฐ และเครือข่ายต่างๆ ในจังหวัดยอมรับว่าเป็นข้อมูลจริง และได้นำเอาประสบการณ์ในครั้งนี้ ไปเผยแพร่แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่เพื่อให้เรียนรู้เรื่องข้อมูลการพึ่งพาป่า “อาหารจากป่า” มากขึ้น และยังได้ขยายต่อไปให้หมู่บ้านใกล้เคียงทำต่อ เพราะมีความหลากหลายทางทรัพยากรเหมือนกัน แต่ทางกลุ่มผู้หญิงและเยาวชนบ้านทุ่งยาวยังจะทำต่อในเรื่อง “ความมั่นคงทางอาหาร” ของชุมชนบ้านทุ่งยาวที่ครบถ้วนอย่างสมบูรณ์ และเป็นฐานเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านทุ่งยาวโดยแท้จริง

กลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งยาว จังหวัดลำพูน

ผู้ประสานงาน คุณระวีวรรณ กันไชยศักดิ์

ที่อยู่ 6/1 หมู่ 7 ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000

โทรศัพท์ 08 1024 6712 E-mail : thungyao52@hotmail.com